

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Власенко В. М. (Суми, Україна), канд. іст. наук;
Звагельський В. Б. (Суми, Україна), канд. філол. наук;
Камберова Р. (Софія, Болгарія), канд. філол. наук;
Куліш А. М. (Суми, Україна), д-р юрид. наук;
Нестеренко В. А. (Суми, Україна), канд. іст. наук;
Світайло Н. Д. (Суми, Україна), канд. філософ. наук;
Пашин В. П. (Курськ, Росія), д-р іст. наук;
Петрищева Н. С. (Курськ, Росія), канд. іст. наук;
Рамач Я. (Новий Сад, Сербія), д-р іст. наук;
Хлопова І. Є. (Курськ, Росія), канд. іст. наук.

Видання рекомендовано до друку рішенням вченої ради юридичного факультету Сумського державного університету (протокол № 9 від 03.04.2014 р.)

Особистість, суспільство, держава: проблеми минулого і сьогодення : зб. матер. Міжнар. наук.-практ. конф. : у 2-х част. Ч. 2 : у 2-х томах (Суми – Курськ, 18 квітня 2014 р.) / ред. колегія : В. М. Власенко, В. Б. Звагельський, Р. Камберова та ін. – Суми – Курськ : Сумський державний університет, Південно-Західний державний університет, 2014. – Ч. 2, Т. 1. – 200 с.

До збірника увійшли наукові статті та повідомлення викладачів, студентів, вчених та аспірантів ВНЗ і наукових установ, виголошені в рамках Міжнародної науково-практичної конференції «Особистість, суспільство, держава: проблеми минулого і сьогодення» (Посвідчення УкрІНТЕІ № 861 від 9 грудня 2013 р.), присвячені актуальним питанням суспільно-гуманітарних наук.

На обкладинці: Перший у світі монументальний пам'ятник Тарасу Шевченку. Встановлений у жовтні 1918 р. у м. Ромнах на Сумщині. Скульптор І. П. Кавалерідзе.

© Сумський державний університет, 2014

© Південно-Західний державний університет, 2014

КИЇВСЬКИЙ МУНІЦИПАЛЬНИЙ ЛОМБАРД: БЛІЯ ВИТОКІВ ІСТОРІЇ

Вагоме значення при постійній нестачі коштів у житті населення відіграють заклади майнового кредиту – ломбарди. У Києві перше акціонерне товариство із майнового кредиту з'явилося 6 липня 1889 р. і являло собою філіал Петроградського столичного ломбарду. Успішна діяльність установи призвела до виникнення 1 липня 1913 р. акціонерного товариства Київського приватного ломбарду і лише після цього 14 листопада 1914 р. розпочав свою діяльність муніципальний ломбард. Основним призначенням останнього було визначено забезпечення населення дешевим кредитом під залог рухомого майна [1, с.42].

За іншими даними, урочисте відкриття муніципального ломбарду відбулось 8 листопада 1914 р., в день св. архистратига Михайла, покровителя м. Києва, у колишній садибі київського мецената М.П. Дехтярова, що знаходилася на Хрещатику, 38 (територія сучасного ЦУМу). На заході були присутні гласні думи на чолі з міським головою І.М. Дьяковим, голова Комісії з улаштування міського ломбарду Д.Н. Григорович-Барський, службовці цієї установи. Після молебню присутні відвідали приміщення ломбарду: операційний зал, комори з вогнетривкими барабанами для зберігання закладених речей. На облаштування ломбарду міське управління витратило близько 14 тис. крб. [2, с.73].

Слід відзначити, що київський муніципальний ломбард, не зважаючи на конкуренцію двох акціонерних товариств, швидко розвивав свою діяльність і вже протягом першого року своєї діяльності видав 25 572 позики, загальної сумою 753 142 крб. [3, Арк. 23] Загалом, через три роки він зайняв перше місце серед ломбардів інших провінційних міст за сумою оборотних коштів. Так, у 1917 р. було видано 36 731 позика на загальну суму 2 286 566 крб., на противагу 27 589 позикам на суму 1 058 563 крб. виданих у 1916 р. За розміром позики розподілялись наступним чином: від 2 до 25 крб. складали 51,4%, від 26 до 100 крб. – 36,8%, від 101 до 500 крб. – 10,7%, понад 501 крб. – 1,1% [4, с.72]. Таке співвідношення слугує яскравим підтвердженням того, що муніципальне підприємство обслуговувало найбідніші класи населення.

У наступний 1918 р. ломбардом було видано 37 731 позику на загальну суму 3 429 550 крб. Слід відмітити, що відбулися окремі зміни у розподілі позик залежно від їх розміру: від 2 до 25 крб. було видано 10 626 позик, або 28,2%; від 26 до 100 крб. – 19 150 позик, або 50,6%; від 101 до 500 крб. – 7577 позик, або 20,2%; понад 501 крб. – 378 позик, або 1% [3, Арк.23]. Скорочення кількості виданих у 1918 р. дрібних позик було обумовлено не загальним зростанням добробуту населення, а відсутністю в обігу дрібних грошових знаків.

Діяльність органів міського самоврядування була спрямована на забезпечення нормального функціонування ломбарду. Зокрема, для недопущення бюджетного дефіциту 10 грудня 1917 р. міська управа підвищила відсоткові ставки по позикам до 18 і 21%. Незважаючи на підвищення, ставки все одно були нижчими ніж в акціонерних ломбардах, в останніх вони досягали 24% [5, с.45]. За допомогою міської думи позитивним чином було вирішено питання про зберігання громіздких предметів, було розроблено проект відкриття відділень ломбарду у віддалених частинах міста. Нажаль, як і багато інших починань, через фінансову скруту і брак часу створити широку мережу відділень муніципального ломбарду у місті не вдалось.

Загалом, не дивлячись на несприятливі зовнішні обставини, керівництво муніципального ломбарду зуміло без дефіциту завершити 1917 і 1918 операційні роки і, навіть, отримати невеликий чистий прибуток у сумі 7 980 крб. 14 коп. та 3 867 крб. 84 коп. відповідно [3, Арк.18.]. Проте головним стало те, що практика діяльності підприємства показала, що останнє активно впливало на ситуацію щодо майнового кредиту. Через постійне зростання кількості населення, зацікавленого у послугах міського ломбарду, акціонерні ломбарди змушені були знижувати відсотки по позикам. За підрахунками розпорядника ломбарду А.П.Шеславцева, лише за перші три роки свого існування міський ломбард видав позик на загальну суму понад 4 млн. крб. і, таким чином, зберіг для населення до 500 тис. крб. [5, с.46].

1. Вешевой кредит и городской ломбард в Киеве // Киевские городские известия. – 1917. – №12. – С.42-48.

2. *Казьмирчук М.Г.* До питання про створення ломбардів у місті Києві / М.Г.Казьмирчук // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія. Історія. – 2005. – Вип.77-79. – С.71-74.

3. Державний архів міста Києва, ф.163, оп.7, спр.2028.

4. Обзор деятельности концессионного отделения за время с 1 августа 1917 года по 1 августа 1918 года // Киевские городские известия. – 1918. – №17-18. – С.63-76.

5. Городской ломбард // Киевские городские известия. – 1918. – №10. – С.44-46.